

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti & incolumitati Rerumpublicarum utilissimae

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Ludicri, & quæstuosi Circulatores multò valentiùs, quàm corrupti
Concionatores persuadent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

curationes ipse tentaverit, feliciterque perfecerit; quot sibi, & quanti, quàm insignes ob illas honores decreti sint, atque habitus, validissimè persuadet. Argentea demum, aureaque numismata de aureis torquibus pendula, in dignitatis suæ monumentum sibi largita ostendit. His populus mirè assentiri, credere, capi, penè se dedere. Tum verò catus nugator non se deserit, majore adhuc opere, ac viore adhuc contentione affectus intorquet. Nunc Auditores, nunc muta saxa, nunc Cælum ipsum alloquitur. Modò Cælites omnes advocat, rogat, obtestatur. Deindè vociferando incenditur, rubore quodam ignescit, sudore diffluit, atque languescit. Ad postremum adeo strenuè, fervideq; perorat; ita naturali quadam eloquentiâ tantum lenocinante spectatores infatuat, ut vel sapientibus etiam imponat, ac plerosq; eorum graves, atque prudentes ad, nescio quæ, terræ ejectamenta, ad, nescio quos, pastillos præsentis pecuniæ mercandis adigat, calcemque iisdem pro theriacâ, pro balsamo picem; pro thure resinam non minus improbè, quàm dexterè divendat.

Ludicri, & questuosi Circulatores multò valentiùs, quàm corrupti Concionatores persuadent.

277. **T**antum scilicet habet spiritus, & verò longè etiam plus virium eloquentia, naturæ solum impetu fusa, rudis quoque, sed non vitata; quàm expolita subtiliùs, sed
popu-

populæ auræ captandæ turpiter mancipata. Jam mihi hujus facultatis, hujus contentio- nis, & roboris exemplum unum, quod in Cir- culatore vidimus, aut saltem vestigium ali- quod in unguentatis Concionatoribus, si licet reperite, Auditores. Frustra indagabitis, fru- stra quæretis. Nam ut in exordio isti ludunt, sic narrando ludunt, in confirmatione ludunt, in epilogo itidem ludunt: ò probra! ò dedeco- ra! An quicquam execrabilius dici potest? Ita- ne verò? vaniloquus Circulator naturali illo **A** sermocinationis ductu plus pecuniarum in vilissimarum rerû sumptum exprimet, quàm fucati Concionatôres, suâ illâ cerussatâ acu- minum, ornâmentorumque affectatione in pauperum eleemosynas, stipemque Christia- **B** nis ab Auditoribus, frustra etiam per inesti- mabilem Jesu Christi sanguinem exoratis **C** corrogare possint? Ille modici lucelli gratiâ, adeo vietî, adeo abjecti impotenter raptus **D** tantopere exardescet? isti, ut animas omnibus pretiosiores ærariis, Cælo, Terraq; superio- res ab æterno Patre tam carè, vel proprii Filii emptas, & redemptas interitu lucrentur, ni- hil commovebuntur? nihil afficientur? & licet omnino pereant, nullè tangentur sollicitudi- ne? ò temporal! ò monstra! Ita planè in usu po- situm est, Auditores. Quævis lucri quamvis tenuis, & contemnendi incitata cupiditas om- ni sempiterni quættus joculari procuratione potentior est.

278. Dicam aliquid ampliùs, & dirius. Gra- tum ego, ni fallor, nuntium contaminatis qui- bus-

busdam hominibus sum allaturus. Plerique enim sacra obeuntes templa sceleribus
A cooperti, ubi Sacerdotem sacris operatum, ab arâ vident recedere, antequàm Concionator suggestum ascendat, rectâ, atque præproperè aufugiunt è Templo Heus vos, gradum sistite lucifugi tenebriones. Quid ita Concionem negligitis? Nolumus, inquiunt, quenquam nostras interpellantem, atque interturbantem voluptates audire; nostris intercedentem votis non ferimus. Et hæccine Concionatoris deserendi causâ? Ipsissima, ajunt. Atqui ego jam metu isto vos libero. Redite in Templum, socios à fuga retrahite Securos vos omnes esse jubeo. Omnis pavoris cessat suspicio Concionatorem timetis? Concionatorem istum? istum, istum, inquam, **E** cincinnatum, crispulum, limatulum, ex gratia totum, & suavitate coagmentatum? Alios fortè jure expavescatis, hunc timere nemo potest, nisi qui hilaritatem timet, & risum. Nihil enim ipso blandius, nihil delicatius. Nolite ab eo expectare, aut metuere objurgationis tonitrua. Nihil horum audietis Austeritatem tam ille odit, quàm gloriolæ amat illecebras. Licebit sub ejus Concionem frontem exporrigere, cum assessoribus fabulari, urbanè omnes ultro, citroque commentes salutare. Homo est miræ indulgentiæ, non erit molestus. Licebit huc, atque illuc circumspectare; licebit negotiorum nexus implicare, ac retexere, licebit tanquam in foro de rebus ludicris, novis, curiosis miscere sermones.

nes, Licebit amicam, vel amasiam fixo oculo-
rum obtutu ferè continenter fascinare, ma- **F**
tuoque ab illa fascinari. Ne trepidetis: Con-
cionator est indefessæ patientiæ. Nullos exci-
tabit clamores, nihil dicet; pergite, dissimu-
labit. Licebit vultu ad licentiam, ore ad ri-
sum, oculis ad lasciviam compositis, gestire
petulantius. Licebit manu, pileo, nutibus a- **G**
moris igniculos, tanquam missiles quasdam
Adonidis epistolas, jaculari Licebit Cupidinis
quandam scholam, atque palæstram, tantum
ausim vobis de istius comitate Concionatoris
polliceri, in templum traducere, atq; inibi ex-
ercere. Satis est, si identidem jucundo aspectu
lepide argutantem hominem intueamini. **H**

279. Addo etiam, videte viri facilitatem,
Juditham viduam, Estheremq; Reginam tam
delicatè, tantoque minio ab eo descriptum i-
ri, nec non pulchritudinem ac venustatem u-
triusque ita expingendam fore, ut, nisi insa-
no correpti amoris æstu jam arderetis, nullo
negotio faces ab illo vobis subijciendæ con-
tinuò sint; quanto magis, quum jam ante fla-
gretis, vestros amores, ac flammam nutriet, fo-
vebit, augebit? Ipsa illa Judithæ, Lætherisque
tam formosæ descriptio, si sapitis, si animum
advertitis, paucis mutatis, imò ita integra,
nihil variata, vestram vobis, quam tanto pe-
re deperitis, amasiam representabit. De vitijs
verò vestris, de animi vulneribus (credite
affirmanti; hominem novi) nihil mussabit: in
acuminibus, atque argutijs, in leporibus, & **A**
gratijs coacervandis totus est occupatus. Non
vacat

vacat illi quicquam de vestris morbis, aut salute cogitare. Quanto minus vos perterrebit? Poteritis tuto in eodem vitæ voluptariæ luto volutari, non prohibebit. Si stridulum nescio quid vocis fortè volet attollere, vix pulicem, vel muscam feriet. Vos, spondeo, non perturbabit. Adeste impavidi. Dummodo auditorium nobilibus viris, matronisque frequens, fartum, spissumque sit; siue illi deinde Concionem audiant, siue garriant; rideant, vel obloquantur; tussiant, vel turbas cieant, nihil curat, omnes suæ eloquentiæ ingentes plausus interpretatur. Dummodo, quum selecta quædam acumina nundinatur, audientiam saltem præferatis, ac subinde leniter subrideatis, reliquæ postea licentiæ omnem vobis indulgebit potestatem, omnia piacula condonabit. Etiam si autem Auditorum tantam turbam in Orcum, salute profligatâ, ruituram videat, dummodo gloriolæ, nominisque auctus rumuscule discedat, fructum opimum suâ ex Concione, quem maximè querebat, se retulisse gaudebit in sinu, atque aliis, ac si quis Hercules Orbem terrarum, exturbatis monstris, perdomuisset, cum magnâ sui prædicatione narrabit. Tempora tempora, quæ hominum portenta aluistis! Utinam verò huiusmodi farina Concionatores nonnulli cû summâ Reipublicæ Christianæ perniciæ non audirentur aliquando, qui tribus persuadendi instrumentis, rationibus nempe, moribus, atque affectibus flagitiosè abutentes, infano ornamentorum luxu, estræni que dicendi intemperantiâ,
Deo,

Deo, proximisque neglectis, propriae ambitioni, Auditorum libidini, Dæmonumque votis **D** scelestè prævaricantur.

*Concionum, Concionatorumque depravatio
unde ducat originem.*

280. **Q**Uæ sit aliquorum labes Concionatorum tam gravi munere indignorum, quæ corruptela, satis ad id locorum vidimus, Auditores. Nunc, quo ex fonte hujusmodi contagio, tantumque malum fluat, investigemus. Nolo hîc ego eas causas, quas remotas, atque extrinsecus positas vocare possumus, ambitionem puta, ingenii stuporem, ignaviam, imperitiam, cæterasque id genus rimari; sed eas tantum, quæ intrinsecus hanc pestem creare, aut certè de proximo quàm mollissimè afflare solent. Et quantum quidem ad Italicas Conciones attinet, blandum his ab Academicis cœtibus fraudis illicium, magnumquè ab Hetruscâ poesi contagionis periculum imminet. Quippe quum in præcipuis serè Italiæ Civitatibus disertorum conventus virorum dum mansuetioribus plerumque, ac suavioribus literis haberi consuefcant; curiosa, atque ambitiosa ingenia, quæ ad hujusmodi ludos, ut ita dicam, Olympiæcos, non de cursu, aut saltu, sed de intelligentiæ laude, ac prærogativa certatura, confluent, quibuscunque lucubrationum, scriptio-
niumque generibus indulgent, ac totos frænôs licentiæ, quicquid libuerit, vel inciderit, inven-